

ВПРОВАДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ - ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

*Гриженко В.В.
Полтава, Україна*

Україна є частиною глобального світу і разом з ним проходить період трансформації суспільних і економічних відносин, які призводять до значних змін на ринку праці. Нові тенденції, стрімкий розвиток інновацій та цифрових технологій, виникнення нових професій на перетині декількох галузей, нових форм і видів зайнятості, підвищення конкуренції, посилення міграції, можливість постійно змінювати місце роботи та фах висувають нові вимоги до володіння знаннями, вміннями та навичками. М'які універсальні міжпрофесійні навички (soft skills), такі як менеджмент знань та інформації, самоорганізація, ведення переговорів, вміння аналізувати та приймати ефективні рішення, розв'язувати комплексні задачі, дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, а разом з профільними знаннями набути конкурентоздатності та затребуваності на ринку праці. Актуальним є питання підготовки за професіями актуальними для Збройних сил України.

Сьогодні ми бачимо десятки нових професій, які ще 10 років тому не можна було уявити. Професії, що уже існують, та професії майбутнього відображають наш світ різноманітний, рухливий та цікавий, з безліччю можливостей для кожної людини, відповідно до її здібностей, талантів, знань, компетентностей, навичок та вміння адаптуватися до умов, що швидко змінюються [1].

Всесвітній Економічний Форум у Давосі (WEF) у своєму звіті «Майбутнє професій» однією з найважливіших навичок для успішної кар'єри у мінливому світі визначає активне навчання та навчальні стратегії, аналітичне мислення та інноваційність. На думку WEF, саме ці навички дадуть можливість адаптуватись до мінливого світу, у якому, за їхніми підрахунками, до 2027 року 8 мільйонів робочих місць можуть бути заміщені внаслідок зміни розподілу праці між людьми та машинами. В той же час, можуть з'явитися 9 мільйонів нових вакансій, які будуть більш пристосовані до нового розподілу праці між людьми та машинами у 15 галузях економіки.

За повідомленням Державного центру зайнятості, сьогодні в Україні 31% безробітних це молодь у віці до 35 років. Найбільша частка безробітних молодих осіб в Україні, 50%, мають вищу освіту, 33% – закінчили заклад професійної (професійно-технічний) освіти (ЗП(ПТ)О), а 17% – заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО).

Останніми роками формується тенденція до збільшення кількості молоді, яка перебуває у статусі безробітних понад рік (в тому числі внутрішньопереміщені особи), деякі з них змушені перебувати у стані тривалого безробіття з самого початку трудової діяльності.

Профорієнтаційна діяльність – це психологічна та педагогічна робота,

спрямована на підготовку особистості до свідомого вибору професії, визначення свого місця у суспільстві. Цілеспрямована профорієнтаційна робота серед молоді ґрунтується на глибокому знанні всієї системи основних чинників, що визначають формування професійних намірів особистості та шляхи їх реалізації. [2]

Якісна професійна орієнтація неможлива без активної участі загальної середньої освіти, закладів професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої освіти (коледжів, технікумів), закладів вищої освіти та роботодавців, адже саме вони є провідниками випускників закладів освіти (ЗО) до ринку праці. Майбутнім здобувачам професійної освіти необхідно створювати можливості спробувати різні види діяльності та практики за сприяння роботодавців, на виробництвах і підприємствах, у закладах освіти.

Система професійного орієнтування – це можливість для економіки стати більш ефективною, для суспільства – більш справедливим, фінансово захищеним. Усвідомлений вибір професії – важливий крок до успішної особистісної та професійної самореалізації молоді, розвитку майбутньої кар'єри та життєвих пріоритетів.

Реалізація концептуальних засад впровадження професійної орієнтації у закладах загальної середньої освіти буде ефективною завдяки реалізації науково й експериментально обґрунтованої системи професійної орієнтації в загальноосвітній школі, як початковій ланці формування розуміння професійного різномаяття та відповідного навчально-методичного забезпечення організації професійної орієнтації у закладах освіти різних рівнів

Досягнення мети профорієнтаційних заходів передбачає виконання таких завдань:

розроблення навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в частині професійної орієнтації здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти;

розроблення критеріїв готовності всіх суб'єктів освітнього процесу до здійснення комплексних профорієнтаційних заходів;

розроблення програми підвищення кваліфікації вчителів до впровадження здійснення профорієнтаційної роботи;

впровадження профорієнтаційного курсу за вибором у 8 та 10 класах загальної середньої освіти;

розроблення методичних рекомендацій із впровадження професійної орієнтації у закладах загальної середньої освіти.

Важливе значення в ознайомленні з майбутньою професійною діяльністю має професійна інформація. Її сутність полягає в інформуванні молоді про найбільш поширені професії, про способи та умови оволодіння ними, у визначенні суспільної та економічної значимості тих професій, в яких в даний час відчуває гостру потребу суспільство, а також створенні умов для свідомого та відповідального вибору та сприяння формуванню позитивного ставлення особистості до обраного виду професійної діяльності [3].

В основу профорієнтаційної діяльності покладено такі принципи:

- комплексний характер профорієнтаційних послуг (організація

профорієнтаційної діяльності повинна здійснюватись в соціально-економічному, психолого-педагогічному, медико-фізіологічному та професійному напрямках для забезпечення різнобічної готовності молоді людини до вибору професії);

- узгодження інтересів особи та суспільства через ринок праці;
- діяльнісний підхід до визначення професійної придатності;
- рівні можливості отримання профорієнтаційних послуг громадянами

України та громадянами іноземних держав, з якими укладено відповідні угоди, незалежно від місця роботи чи навчання, віку, статі, національності, релігійних переконань;

- доступність професійної та іншої інформації стосовно можливостей вибору чи зміни професії, форм навчання та працевлаштування;

- добровільність і безкоштовність отримання профорієнтаційних послуг усіма групами населення на гарантованому державному рівні;

- конфіденційний і рекомендований характер висновків профконсультацій і профдобору, додержання працівниками профорієнтаційних норм професійної етики;

- взаємозв'язок школи, сім'ї, виробництва і громадськості в здійсненні профорієнтаційних заходів;

- систематичність і наступність у профорієнтації [5].

На виконання Концепції державної системи професійної орієнтації населення закладами професійної (професійно-технічної) освіти Полтавської області за методичної підтримки навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Полтавській області проведено ряд заходів спрямованих на формування готовності до усвідомленого вибору професії та розвитку професійної кар'єри з урахуванням принципу гендерної рівності, надання адресних профорієнтаційних послуг особам з інвалідністю відповідно до їх професійних навичок, знань, індивідуальної програми реабілітації та з урахуванням побажань щодо умов праці та потреб ринку праці, проведення профорієнтаційної роботи з молоддю із залученням організацій роботодавців та їх об'єднань, організацій профспілок та їх об'єднань, громадських організацій, зокрема з метою мотивації до вибору робітничих професій, необхідних у реальному секторі економіки.

Тільки формування свідомого вибору майбутньої професії у відношенні до потреб ринку праці, на основі ґрунтовного розуміння майбутньої професійної діяльності приведе до створення ефективного кадрового потенціалу України, спроможного відбудувати економіку на європейському рівні.

Список використаних джерел:

1. Зайчук С. Ранній вибір майбутньої професії. Формування свідомого ставлення старшокласників до майбутнього / Світлана Зайчук // Психолог. – 2012. – 2. – С.8-11.